

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב פרופ' אליעזר ריבלין
משנה לנשיא בית המשפט העליון (בדימוס)

י"ב אדר, תשע"ח
27 פברואר, 2018
מספרנו: 118/18/שלום תל אביב
אישי-סודי-למכתב בלבד

מבקשות הבירור: גב' איילת שקד, שרת המשפטים
כב' הנשיאה אסתר חיות, בית המשפט העליון

הגילונה: השופטת רונית פוזנסקי-כץ
מבית משפט השלום בתל אביב

בעניין: בקשת בירור שהתקבלה בלשכתנו ביום 26.2.18

החלטה

על יוהרה, סיכלות ומסרוני וואטסאפ – מסקנות אישיות ומערכתיות

1. ביום 25 לפברואר 2018, בשעות הערב, פורסמה במהדורת החדשות המרכזית של ערוץ 10 בטלוויזיה ידיעה אודות תיקי הארכות המעצר בפרשה המכונה "תיק 4000". בידיעה זו פורסמו מסרונים שהוחלפו בין השופטת פוזנסקי-כץ שדנה בתיקי המעצר לבין עו"ד ערן שחם-שביט המייצג באותם תיקים את הרשות לניירות ערך.

המסרונים צולמו כנראה מתוך תוכנת WhatsApp כפי שנצפתה על מסך מכשיר

סלולרי, שהחזיק ברשותו עו"ד שחם-שביט. על מסך המכשיר מופיעה ההתכתבות הבאה:

"שחם-שביט: סבבה, לפחות הבשורות הנחמדות שאור ועמיקם
ישוחררו מחר בתנאים. תיראי מופתעת.

שופטת: אני מתחילה לעבוד על הבעה הולמת של הפתעה
מוחלטת.

שחם-שביט: סטלה ואיריס נבקש מחר ימים ספורים. יבקשו 3.
את בהחלט אבל ממש בהחלט יכולה לתת יומיים.

נחום חפצדי 5, בית עופר, גבעת שאול 9548401 ירושלים, טל: 02-6595511 פקס: 02-6595516

דואר אלקטרוני: Shoftim@justice.gov.il

אינטרנט: <http://Shoftim.justice.gov.il>

שופטת: אתה ממשיך לגלות לי הכל ואני איאלץ להיראות ממש מופתעת. אז אולי המתווה שחשבנו עליו אינו כה רחוק מהמציאות.

שחם-שביט: זה עלה לי בדם. כמעט הרביצו לי או עצרו אותי בלהב

שופטת: נדמה לי שאין דבר מפחיד כמעצר בלהב...

שחם-שביט: ממש. אני בטראומה מזה.

שופטת: אני מתארת לעצמי".

2. עוד באותו ערב פנו אלי שרת המשפטים חה"כ איילת שקד ונשיאת בית המשפט העליון כב' השופטת אסתר חיות בבקשת ברור לפי סעיף 14(2) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002 (להלן: החוק). בפנייה הכתובה נתבקשתי לערוך בירור דחוף ובפנייה בע"פ נתבקשתי לסיים את הבירור במועד המוקדם האפשרי.

3. לצורך הבירור הזמנתי את תיקי בית משפט השלום בתל-אביב, בהם נדונו הארכות המעצר בפרשת "תיק 4000"; גביתי עדות מפי השופטת רוגית פוזנסקי-כץ, הגילונה בבקשת הבירור, מפי רפ"ק צחי חבקין, נציג משטרת ישראל אשר שימש כממונה על התובעים שהופיעו בבית המשפט בתיקי המעצר, מטעם המשטרה, ומפי פקד אור רובין שייצגה את להב 433 באותן בקשות. בנוסף לכך, קיבלתי תשובות לשאלות כתובות שהפניתי לנשיא בית משפט השלום בתל אביב, כב' השופט אביחי דורון ולסגן הנשיא כב' השופט צחי עזריאל, וקיבלתי לידי את תמלילי החקירה של עו"ד שחם-שביט, שנערכה בנציבות שירות המדינה. תפסתי את מלוא התכתובות בין עו"ד שחם-שביט לבין השופטת כפי שהן נצפות במכשיר הסלולרי של השופטת וקיבלתי לידי, באדיבות פרקליטות המדינה, את תכתובות הווטסאפ כפי שהן נצפו במכשיר הטלפון של עו"ד שחם-שביט. ערכתי השוואה בין התכתובות ומצאתי ביניהן זהות, למעט שינויים בתכולת המסכים. במסכי הטלפון של עו"ד שחם-שביט, כפי שצולמו לא נקטעו מסרונים מסויימים. השוני היה טכני.

באיסוף החומר הסתייעתי גם בצוותים של היועץ המשפטי לממשלה ד"ר אביחי מגדלבלית ושל פרקליט המדינה מר שי ניצן.

כמו כן, קיבלתי לידי דו"ח מסכם פנימי שערכה וועדה שמינה סגן הנשיא של בית משפט השלום בתל-אביב לבחינת התנהלות בית המשפט בבקשות המוגשות לפני הגשת כתב אישום (צווים ובקשות מעצר). השופטת פוזנסקי-כץ התייצבה בפני בליווי עוה"ד אופיר סטרשנוב והיום בבוקר שיגרה אלי השלמות כתובות של עדותה וזאת באמצעות עוה"ד ציון אמיר.

4. ביקשתי מהשופטת פוזונסקי-כץ הסברים באשר לפשר ההתכתבות הישירה בינה לבין עורך הדין שחם-שביט, נציג הרשות לניירות ערך, שהופיע בפניה בבקשות המעצר ובבקשות אחרות שהוגשו מטעם הרשות לניירות ערך ומטעם משטרת ישראל.
- מעדותה עולה, כי עוד במהלך הקיץ של 2017, עת שהטיפול בפרשה המכונה בציבור פרשת "בזק" היה באחריותה הבלעדית של הרשות לניירות ערך, טיפלה השופטת בתיקי הפרשה. מלכתחילה הופיע בפניה, מטעם הרשות, עו"ד שחם-שביט. הרשויות האחרות לא היו מעורבות אותה שעה בטיפול באותם תיקים. בהיותה השופטת המטפלת ב"מעצרי הימים" בבית המשפט, דנה השופטת פוזונסקי-כץ בשלושה תיקים שבהם טיפלה באותה עת הרשות לניירות ערך. היתה זו כבר אז פרשה מסועפת עם ריבוי חשודים והיקף חומר רב. באותו שלב התמקד הדיון בפניה בהוצאת צווים במעמד צד אחד ובבקשות לשחרור בתנאים של מרבית החשודים.
5. ביום 29 לחודש ינואר 2018 יצאה השופטת לשבתון. אלא שבסמוך לאחר תחילת השבתון היא פנתה לסגן הנשיא לענייני מעצרים, בבית משפט השלום, השופט עוזיאל, והודיעה לו כי חקירת הפרשה חודשה (הפעם בשיתוף פעולה עם משטרת ישראל), וכי היתה אליה פנייה לדון בבקשות שונות שהוגשו בפרשה המתחדשת. היא הודיעה לסגן הנשיא, כי מבחינתה אין מניעה להגיע לבית המשפט, בתקופת השבתון, על מנת לשוב ולטפל בפרשה זו. סגן הנשיא עוזיאל כותב לי בעניין זה כי "בהתחשב בהיקף החומר וההיכרות שלה עם התיק חשבתי שזה רעיון טוב ואישרתי לה להגיע בשבתון בהמשך להתנדבותה האדיבה" ועוד הוא מוסיף: "למען הבהרת התמונה, השבתון לא הופסק אלא אושרה התייצבות לדיונים בפרשה זו בלבד".
- זרעי הפורענות מצאו להם קרקע פורייה בדרכי השיבוץ האלה.
6. שאלנו את השופטת הנילונה, בעניין אחרון זה, שתיים:
- מי הוא שפנה אליה בבקשה שתשוב ותדון בתיקי "פרשת בזק" שהפכה ל"פרשת 4000" ומדוע נענתה לפניה זו והסכימה לדון בתיקים אלה בתקופת השבתון?
- על השאלה השנייה השיבה השופטת, כי הפניה אליה החמיאה לה ועל כן השיבה בחיוב לבקשה חרף היותה בשבתון. על השאלה הראשונה השיבה כך: "פנה אלי ערן [עו"ד שחם-שביט]... בגלל הפרשה הקודמת ובגלל שאני מתנהלת בלי עוזר, היה לערן את [מספר] הטלפון שלי". כאן נזרעו הזרעים הנוספים של ההתנהלות השיפוטית הקלוקלת ושל הפרקטיקה המערכתית הפסולה.
7. הקשר הישיר זה בין החוקר, המייצג את רשות ניירות הערך, לבין השופטת המטפלת בתיקי הרשות נמשך על פני ימים רבים. עיינתי בחילופי המסרים כפי שהוצאו לבקשתי מן הטלפון שבידי השופטת, וערכת, כאמור, השוואה בינם לבין חילופי המסרים כפי שהם

משתקפים במכשיר הטלפון הסלולרי שבידי עו"ד שחם-שביט, נציג הרשות לניירות ערך. עיון בהם מלמד, כי הקשר הישיר בין השופט לבין החוקר, שהחל בתיאום לוגיסטי, התדרדר חיט קל לכלל דיאלוג פסול.

במהלך החודשים יוני, יולי, דצמבר 2017, ינואר ופברואר 2018, פונה עו"ד שחם-שביט מספר פעמים ישירות, לשופט, בענייני הדיונים הקבועים בפניה במעמדו. כך למשל הוא מודיע לה על המועד בו יגיעו אליה לדיון נציגי הרשות, מוסר לה מראש מידע על עמדות נציגי הרשות כפי שתובאנה בפניה בבית המשפט ופונה בשאלות לוגיסטיות אחרות. לדוגמא:

"הי, נגיע בארבע. יש הסכמות. תודה על הנכונות והסיוע"

או

"שלום בוקר טוב. בכוונתנו להגיע היום ללשכת בית המשפט על מנת להאריך את צו איסור הפרסום שפוקע מחר. הבנתי מהמזכירות שהיום אינך באולם המעצרים. לאן ניתן להגיע אם בכלל ומתי?"

וכן:

"יצא חוקר. לאן ציבוא (צ"ל שיבוא) אלייך? תודה ענקית".
והתשובה: "בלשכתי במהירות ובזהירות".
שחם שביט: "את רוצה רקע. תודה. יהיה לך מעניין".

ומספר ימים לאחר מכן:

"הי, שוב סליחה על ההטרדה.
רצינו לדעת אם ביום שני בבוקר (8/1) נוכל להגיע ללשכתך בבקשה להוצאת צוים (כ-4) בתיק הרגיש החדש"
והשופטת: "אכן תוכלו. אהיה בלשכתו של סגן הנשיא עוזיאל שבת שלום."

וחודש ימים לאחר מכן:

עו"ד שחם שביט: "בוקר טוב, אני עוד דקה מחוץ ללשכה אפשר להכנס לפני התור "יש לי רק שאלה".
השופטת: "עדין לא בלשכה".

בהמשך ניתן למצוא התכתבות דומה.

8. טיב ההתכתבות הזו מגלה, כי נציג הרשות לניירות ערך, בהסכמת השופטת ובשיתוף פעולה שלה, "עקף" את הדרך המנהלית הרגילה בכל הנוגע לקשר בין שופט לבעלי דין, וניהל, יחד עם השופטת, את ההסדרים האדמיניסטרטיביים ישירות. יאמר מיד, כי התנהלות זו פגומה מיסודה, היא אינה מתיישבת עם ההסדרים הראויים וכפי ששמענו מנציג המשטרה רפ"ק חבקין, היא שונה לחלוטין למשל מן ההתנהלות של המשטרה מול השופטים שונים במעצרים

בבתי משפט השלום במחוז המרכז. מפיה של פקד רובין שמענו שקשר ישיר כזה לא התקיים בין חוקרי המשטרה לבין אף אחד משופטי המעצרים.

נשיא בית משפט השלום בתל-אביב, כב' השופט אביחי דורון, וסגן הנשיא כב' השופט צחי עוזיאל כתבו, במענה לפנייתי אליהם, כי "קשר בין רשויות התביעה לבין השופט מתבצע ככלל באמצעות סגן הנשיא האחראי על המחלקה ולעתים באמצעות הנשיא" וכי "הקשר בין השופט לבין רשות החקירה מתבצע בתחילה באמצעות מזכירות בית המשפט ולאחר מכן וככל שהשופט נדרש לעדכונים בלשכתו טרם דיון בתיק, יתקיים תיאום לגבי מועד הגעת החוקים ללשכתו". אלא שבבית משפט השלום בתל-אביב נאה דורשים ואין מקיימים.

9. השופטת הנילונה מסבירה, כי בהעדר עוזר משפטי או מתמחה שיסייע בעדה היא מקיימת בעצמה את הקשר האדמיניסטרטיבי עם רשויות התביעה. הסבר זה אין בו די ואין בו כדי להצדיק את התנהלותה. פרקטיקה כזו, של קשר ישיר בין השופט לתובע, אסור היה לה שתתקיים והיא עשויה ליצור, כפי שיצרה במקרה זה, פמיליאריות בלתי ראויה בין תובע לשופט.

Familiarity breeds contempt אומר הפתגם והביזוי התגשם במקרה זה.

תחילתה של קרבת יתר זו, כאמור, במסרונים המבקשים לקיים ישירות, תיאומי לוגיסטיקה, אך המשכה בחילופי מסרים אישיים יותר מצד השופטת, כמו: "אנא בקש ממנה שתגיע [נציגת המשטרה] בעשר ותצי כי בית המשפט עדיין לא חזר מרכיבה על אופניים" שנענים במסרון: "בסדר. שבית המשפט ישמור על עצמו ולא יפול". זו קרבת יתר פסולה בין בעל דין לשופט.

10. הקשרים הישירים בין השופטת לנציג הרשות לניירות ערך באים לכלל ביטוי גם בפנייתו של הנציג לשופטת בבקשה שתיאות לדון בשלב השני של תיקי "פרשת בזק" הזוכים לכינוי "פרשת 4000". השופטת נעתרת לבקשה. סגן הנשיא בבית המשפט נותן גושפנקא להליך הזה ותיקי המשטרה עוברים לטיפול של השופטת וחוקרי המשטרה מצטרפים לנציג הרשות לניירות ערך שכבר רגיל להופיע בפני השופטת. והזרעים שנזרעו מצמיחים בשלב זה את השתילים הקלוקלים שמוצאים לבסוף ביטוי במסרונים נשוא התלונה. התנהלות לפיה תובע "בוחר את השופט" (מטעמים ענייניים כך נראה – בשל היכרותה הקודמת עם התיק) יוצרת מראית עין לא ראויה גם אם יש לה טעם ענייני. ההתנהלות במקרה זה היתה מנוגדת לסדרי מינהל תקינים ויסודיים. שיבוץ השופט שידון בתיקים השונים אל לו להיעשות לפי בחירת השופט או לפי בחירת בעל הדין. השיבוץ צריך שימצא מלכתחילה באחריותו של הנשיא או של סגן הנשיא.

11. ומכאן למסרים נשוא בקשת הביורור: תחילה נדרשו הסברים משני שולחי המסרים - השופטת מצד אחד ונציגי הרשות לניירות ערך מצד שני. עדותם נגבה בנפרד ובמקומות שונים, בעת ובעונה אחת. האחת נחקרה במשרדי והאחר - במשרדי נציבות שירות המדינה. שניהם ציינו כי במהלך הטיפול המשותף "בתיק 4000" על ידי הרשות לניירות ערך והצח"מ של להב 433 (יאל"כ) נתגלו הבדלי גישות בין הרשות לבין המשטרה ביחס למספר ימי המעצר הנדרשים לחקירה. גישת הרשות לניירות ערך היתה מקלה יותר כלומר היה לה רצון למתן את מספר ימי המעצר הנדרשים (יצויין כי במהלך טיפולה הראשוני בפרשת בזק שוחררו בהסכמתה מרבית העצורים בתנאים מסויימים) ואילו ליאל"כ (להב 433) היתה גישה אחרת.

פקד אור רובין, מלהב 433, מתארת את המתח המקצועי בין הרשות לניירות ערך לבין

חוקרי להב 433:

"מתח מקצועי היה ביננו. היה גם ברשות [לניירות ערך] מול להב והיה גם ביננו בין החוקרים... המתח הזה הוא מתח טבעי כי העולם שהם באים ממנו והעולם שלנו הם שונים".

השופטת עצמה הביעה דעתה בפני רשויות התביעה, בלשכתה, בשלבים שונים של הדיונים, בבקשות הארכות המעצר, כך עולה מן העדויות, כי צריך להתקיים מדרג בין העצורים בכל הנוגע למספר ימי המעצר שיש לקבוע לגביהם. הרשות לניירות ערך, כך נראה, היתה שותפה לעמדה שלגבי חלק מן העצורים יש "למתן" את מספר ימי המעצר שמתבקשים לגביהם. ההסתכלות של צח"מ המשטרה היתה אחרת, לפחות בשלבים מסויימים, "בכל צח"מ" - מעידה פקד רובין - יש את המתח בין המשטרה לרשות כי ההסתכלות היא אחרת ולכן היו כל מיני מחלוקות גם בפקוד הבכיר לגבי איך רואים את התיק ואת מי עוצרים ולכמה ימים עוצרים, איזה פעולות חקירה יש? למה הפעולות מצריכות את אותם ימים"... "וכן היו גם מתחים ברמה האישית [בין הרשות למשטרה] - משחקי אגו כאלה - מי טוען, כמה דברים הוא טוען".

12. המסרון שנשלח מטעם השופטת "אז אולי המתווה שחשבנו עליו אינו כה רחוק מהמציאות" - כך מסבירה השופטת - לא בא אלא לומר כי המדרג שהציעה, בשלבים שונים של הדיונים, בין העצורים, קורם עור וגידים - זאת - לאור האמור במסרון של עו"ד שחם-שביט: "סבבה, לפחות הבשורות הנחמדות שאור ועמיקם ישוחררו מחר בתנאים".

הסבר דומה נותן עו"ד שחם-שביט בחקירתו במשרדי נציבות שירות המדינה: "אני מניח" - כך הוא מעיד - "שהמונח 'מתווה' מתייחס לאותו בידול בין החשודים שהשופטת כבר הביעה בפני נציגי הצח"מ במהלך הדיונים ושאותו אף העברנו למנהלי הצח"מ. כשאני

אומר בידול בין החשודים אני מתכוון לבידול בין החשודים ביחס לבקשה הנוגעת לימי המעצר שלהם..."

נציגת המשטרה פקד רובין הביעה בפני גם היא את הסברה כי אכן לכך נתכוונו אותם מסרונים ובלשונה: "יכול להיות שהמתווה הוא כוונה לאבתנה בין החשודים שזה משהו שהיא [השופטת] אמרה לנו את זה בפעמים הראשונות שהגענו אליה ללשכה שחייבת להתבצע אבתנה. שזה הגיוני. וגם אם היא לא היתה אומרת היינו מבצעים אחרי חקירה. ככל שהימים עברו האבתנה בוצעה גם בדיונים שלנו וגם איך שהצגנו את זה". גם רפ"ק צחי חבקין אישר בפני שהשופטת העלתה את הרעיון שיש לעשות אבתנה בין העצורים. "היא גם הציעה להגיע להסכמה על ימים פחותים. מדובר על יום או יומיים פחות מיתר העצורים". "אנחנו" – כך מציין רפ"ק חבקין – "התקשרנו לממונים עלינו וסיפרנו על הצעת בית המשפט, שבית המשפט המליץ להגיע להסכמה והפיקוד – ניצב משנה יואב תלם - הוא שאישר את ההמלצה של השופטת".

13. נציג הרשות לניירות ערך, שבינו לבין השופטת נוצרה כאמור והתפתחה תכתובת של חילופי מסרונים רואה, כך נראה, מקום, צורך, ואולי תועלת מבחינתו לגלות את אוזנה של השופטת על "ההתמתנות" בעמדת המשטרה וזאת עוד בטרם תשמע זאת השופטת מפי נציגייה באופן פורמלי במהלך הדיון. "סבבה" הוא צוהל במסרון, "אור ועמיקם ישוחרר מחר בתנאים" "תיראי מופתעת" [כלפי נציגי המשטרה שאינם יודעים על ההתכתבות בינו לבין השופטת]. זו, אין ספק, התנהלות קלוקלת מצדו והיא פוגשת בהתנהגות קלוקלת מצדה: "אני מתחילה לעבוד על הבעה הולמת של הפתעה מוחלטת" – הכל כדי ביזיון וקצף.

14. עו"ד שחם-שביט מגדיל לעשות. הוא מגלה בפני השופטת את הקלפים שבידי המשטרה, וקודם ליום הדיון:

"סטלה ואיריס נבקש מחר ימים ספורים. יבקשו 3 את בהחלט אבל ממש בהחלט יכולה לתת יומיים".

כך אף שבמהלך הדיון בפני השופטת מכיעים הרשות לניירות ערך והמשטרה עמדה אחידה, כותב לה נציג הרשות, בהתכתבות פרטית ישירה, כי אין לקבל כלשונה את עמדת המשטרה. פקד רובין לא זכרה את שנאמר בדיונים פנימיים שהתקיימו בתביעה כאילו כדאי לבקש שלושה ימי מעצר כדי שבית המשפט יתן שניים "אבל" – כך אמרה לנו – "זה לא תלוש מהמציאות שזה נאמר".

15. השופטת, כך אומרת פקד רובין, גילתה גישה סנגוריאלית. "היא היתה מאוד סנגוריאלית, בעיני יחסית לשופטים אחרים שהייתי איתם באינטראקציה והחיים לא היו קלים,

לא לי ולא לערן. גם אני וגם ערן התפתלנו בלשכה וענינו על שאלות קשות". אלא שעיון בפרוטוקול הדיון הפתוח מגלה, כי גישה זו של השופטת כפי שנתגלתה בדיונים שנתקיימו בלשכתה, קודם כניסת הצדדים לאולם, לא מוצאת ביטוי מספיק בדיונים שהתקיימו באולם.

16. עניין אחרון זה מצביע על התקלה הנוספת: הנוהג לקיים, בתיקים של הארכת מעצר, דיונים מקדימים בלשכת השופט במעמד התביעה בלבד. במהלך החלק הזה של הדיון מוצג לשופטת, וכנראה גם לשופטים אחרים, חומר סודי, מתנהל שיג ושיח בין השופטת לנציגי התביעה, השופטת שומעת מפיהם דברים שאינם נשמעים באולם והיא מביעה בפניהם עמדות שאינה חוזרת עליהם באולם.

אכן, ישנם דיונים שהחסיון יאה להם כמו הוצאת צווים של מעצר ראשון וחיפוש שיש צורך בהסתרתם מן הנחקר בשלב הראשון של החקירה. אלה נדונים בלשכת השופט - שהרי ממילא מבקשים להסתיר בשלב זה את עצם קיומו של ההליך. אלא ש"המרחב המוגן" שנוצר בלשכת השופט אל לו להשתרע גם להליכים שעצם קיומם אינו סוד. שיחה בין השופט לבין נציגי התביעה שזכרה אינו בא ברישומים ושעל קיומה ועל תוכנה אין העצורים והסנגורים יודעים דבר. יש בה פגם. במהלך הדיון, כך התברר, הטשטש הגבול בין לשכה לאולם, בין דיון שניתן לקיים במעמד צד אחד לבין דיון שיש לקיימו במעמד הצדדים כולם. יתרה מכך, זהו ביטוי נוסף לאותה קרבת יתר הנוצרת בין השופט לנציגי התביעה. מופע קיצוני של אותה קרבת יתר מומחש בחילופי המסרונים נשוא בקשת הברור וביחס הפמיליארי שהתפתח בין עו"ד שחם-שביט לבין השופטת.

17. סיכומם של דברים: בדיקת בקשת הברור של שרת המשפטים ושל נשיאת בית המשפט העליון מגלה שורה של כשלים אישיים ומערכתיים.

כשלים אישיים: "תנאי מוקדם ליכולתו של שופט לשמש בכהונתו הוא זה, שהקהילה תרחוש אמון לרשות השופטת, כי תכיר בסמכותה הייחודית לשפוט, כי תקבל עליה הכרעות דין שנעשו. מעמד זה של הרשות השופטת ושל חבריה השופטים - מעמד של עצמאות, של אי-תלות ושל מי שנוהגים מאמון הקהילה - מחייב כמו - מעצמו קיומן של מידות מיוחדות כשופט" (מתוך המבוא לכללי אתיקה לשופטים, התשס"ז-2007). "אין לו לבית המשפט חרב ואין לו לבית המשפט ארנק", אומרת התובנה העתיקה. "אין לו גם רצון. כל שיש לו הוא אמון הציבור" (אלכסנדר המילטון). באמון זה פגעה השופטת הנילוה.

18. השופטת, במקרה זה, הפרה את כלל 3 לכללי האתיקה משלא הקפידה על התנהגות "שיש בה כדי לקיים, ואף להגביר, את האמון בשיטת המשפט בכלל ובמעשה השפיטה בפרט".

קרבת היתר בינה לבין נציג התביעה הניכה ביזוי. המסרונים שהוחלפו בין השניים מוטב היה להם שלא באו לעולם משבאו, ולא באים היו לעולם אלמלא התירה השופטת קרבת יתר זו לנציג הרשות לניירות ערך ואלמלא התירה לו לפנות ישירות אליה. הקשר הישיר שנוצר בין השניים לא היה צריך להתקיים.

"שופט" – כך קובע כלל 7 לכללי האתיקה – "ימנע ממעשים שאינם הולמים מעמדו של שופט או העלולים לפגוע בדימויה של מערכת השיפוט" – גם על הכלל הזה עברה השופטת.

כלל 12(א) לאותם כללים מחייב כל שופט "להימנע מכל אמירה או מעשה שיש בהם כדי לפגום בחזותו האובייקטיבית והמקצועית". בקיום הקשר הישיר עם התובע, בקבלת מידע ממנו, מאחורי גבה של רשות אחרת – הפרה השופטת גם כלל זה.

בנסיבות המקרה יש לדעתי בהפרת כללי האתיקה משום עבירה משמעתית והריני מביא את תוצאות הברור בפני שרת המשפטים וממליץ בפניה להגיש בענין זה קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים.

19. ועוד עניין: עניינו של עו"ד שחם-שביט חורג מתחום סמכותי. הבירור שערכתי מלמד לכאורה על ניסיון מצדו לרצות את השופטת, להחניף לגישה בתיק – לאותו "מתווה" שהיא הציעה לתביעה. אין זה המקרה בו השופט רוקם בסתר מזימה עם התביעה כי אם שופטת, הנחזית בעיני המשטרה כשופטת סנגיוריאלית, המציעה בלשכתה "למתן" את ימי המעצר, ובנציג אחת מרשויות התביעה המנסה להחניף לה, להאיר לה פנים, להביא לידיעתה כי הוא מסכים לעמדתה ולספר לה "סודות מן החדר" – חדר התביעה. אכן, כך ניתן להסיק מן הבירור, "סודות" אלה ממילא היו אמורים להיות מובאים בפניה על ידי התביעה במועד מאוחר יותר. בשום פנים לא היתה כאן הטיית משפט או קנוניה בין התביעה לבין בית המשפט.

20. בשל רגישות הבירור והצורך בבדיקה מקפת ומידית, שיתפתי את היועץ המשפטי לממשלה ואת פרקליט המדינה, בזמן אמת, בחומר שנתקבל בידי. כלשעצמי, לא מצאתי, לאחר שבחנתי את כל החומר שבפני, חשש למעשה פלילי אך בחרתי שהבדיקה בעניין זה תחבצע גם על ידי מי שמיומן בכך ומי שמוסמך לכך.

זכיתי לשיתוף פעולה מלא בעניין זה מצדם של היועץ המשפטי לממשלה ושל פרקליט המדינה והתמונה כפי שהתבררה בנפרד, בלשכתם ובלשכתי, הצביעה על תקלה במישור המשמעתי אך לא על חשש למעשה פלילי.

21. התקלות המערכתיות: כאמור, הבירור העלה גם שורה של תקלות מערכתיות הצריכות תיקון יסודי. אין להלום, בתיקי מעצר גלויים, דיונים המתקיימים בלשכת השופט, קודם לכניסת הצדדים לאולם, ואשר במסגרתם שומעים נציגי התביעה את עמדתו של שופט המעצרים, ושומע השופט דברים והסברים מפי נציגי המשטרה – כשכל אלה אינם מובאים בפני העצורים ובפני באי כוחם כחלק הפתוח של הדיון. ניתן לנהוג גם אחרת: דוגמא לכך בחירתו של השופט עלא מסארווה, באותה פרשה, לקיים את הדיון כולו באולם בית המשפט לרבות בעת קבלת החומר החסוי לידיו ובחירתו לעיין, בלשכתו, בהפסקה, בחומר שהוצג לו, שלא במעמד הסגורים אך גם לא במעמד אנשי התביעה. בכך אין לשלול את הצורך לקיים באולם עצמו, במקרים מתאימים, דיון בדלתיים סגורות כדי להגן על חומר חסוי.

22. סגן הנשיא בבית משפט השלום בתל אביב, השופט עוזיאל כתב לי, כי בסמוך לאחר כניסתו לתפקיד סגן הנשיא הממונה על המחלקה הפלילית ובעצה אחת עם נשיא המחוז הוא מינה ועדה שתבחן היבטים שונים הקשורים בהתנהלות בית המשפט בעת דיון בבקשות שלפני הגשת כתב האישום – וזאת בין השאר בשל תלונות שהוגשו לנציבות תלונות הציבור על שופטים ונמצאו מוצדקות. עיינתי בדו"ח, שגם השופטת הנילוונה היתה שותפה בכתיבתו, ומצאתי כי הוועדה המליצה לשנות מן הפרקטיקה של שמיעת דיונים במעמד צד אחד בלשכת השופט ולקיים את הדיונים באולם בית המשפט. זאת בין השאר כדי למנוע קרבת יתר בין השופט לבין נציג המדינה או מראית עין של קרבה כזו. אין בדו"ח הוועדה התייחסות להסדר הדיוני והמנהלי של הקשר בין רשויות התביעה לשופט. חסר זה יש למלא. מן העובדות שנתבררו בפני ניתן ללמוד כי מסקנות הוועדה לא יושמו. מחרל זה יש לרפא.

התוצאה היא שאני ממליץ בפני שרת המשפטים להביא את השופטת הנילוונה בפני בית דין משמעתי. אני ממליץ לנשיאת בית המשפט העליון ליתן דעתה לכשלים המערכתיים שנתגלו בבית משפט השלום בתל אביב.

אליעזר ריבלין
נציב תלונות הציבור על שופטים

העתק:

גב' איילת שקד, שרת המשפטים
כב' הנשיאה אסתר חיות, בית המשפט העליון
כב' השופטת רונית פוזנסקי-כץ, בית משפט השלום, תל אביב
כב' הנשיא אביחי דורון, בית משפט השלום תל אביב
ד"ר אביחי מנדלבלית, היועץ המשפטי לממשלה
כב' השופט מיכאל שפיצר, מנהל בתי המשפט